

Správa o nakladaní s komunálnymi odpadmi za rok 2012

Mesto Žiar nad Hronom patrí na Slovensku už viac ako 8 rokov k priekopníkom komplexného prístupu v nakladaní s komunálnymi a drobnými stavebnými odpadmi s dôrazom na vybudovanie efektívneho systému zabezpečujúceho intenzifikáciu separovaného zberu, dotriedňovanie, recykláciu a energetické zhodnocovanie odpadov.

V roku 2005 bol v meste VZN č. 5/2004 zavedený množstvový zber komunálnych a drobných stavebných odpadov spolu so separovaným zberom 5 vytriedených zložiek. Množstvový zber odpadov je spravodlivejší voči poplatníkom, motivuje ich k znižovaniu množstva odovzdaných komunálnych odpadov, k ich kvalitnejšiemu a intenzívnejšiemu triedeniu. Takýmto spôsobom môžu sami ovplyvniť výšku poplatkov na základe skutočných objemov vyprodukovaných odpadov. Pre účinnejšiu motiváciu obyvateľov na triedenie zložiek komunálneho odpadu sa začalo v Žiari nad Hronom propagovať heslo „Za triedené zložky neplatíme“. V tom období bol stanovený poplatok za odvoz a uloženie zmesového komunálneho odpadu na skládku vo výške 0,39.- Sk/liter.

Zároveň bol spustený proces budovania infraštruktúry, umožňujúcej presnú identifikáciu pôvodcov odpadov. V roku 2005 bol vypracovaný projekt výstavby zastrešených, uzamykateľných stojísk pre bytové spoločenstvá. V roku 2006 sa začalo s ich výstavbou a začiatkom roka 2007 sa odovzdali bytovým spoločenstvám do užívania prvé stojiská.

V roku 2012 už dlhodobo fungovalo 107 stojísk, užívaných bytovými spoločenstvami, 17 stojísk pri školských zariadeniach nášho mesta, stanovištia pred podnikateľskými subjektmi a rodinnými domami. Táto infraštruktúra je ešte doplnená viac ako 200 verejnými malými odpadovými košmi a 80 košmi na psie exkrementy. Systém uzatvára zberný dvor v areáli Technických služieb – Žiar nad Hronom, a.s. a pravidelne organizované Dni jarnej a jesennej čistoty, ktoré majú za úlohu vyzbierať od obyvateľov objemný, drobný stavebný a nebezpečný odpad.

V roku 2008 začalo byť evidentné, že poplatok za odvoz a uloženie na skládku zmesového odpadu stanovený vo výške 0,39.- Sk/liter pokrýva len zlomok skutočných nákladov, vynakladaných na odpadové hospodárstvo a väčšiu časť mesto pokrýva zo svojho rozpočtu. V súvislosti s tým bol v decembri 2008 schválený dodatok č.1 k VZN č. 2/2008, ktorým sa s účinnosťou od 1.1. 2009 zvýšil poplatok za odvoz a uloženie zmesového komunálneho odpadu - a teda aj spoluúčasť poplatníkov na nákladoch vynakladaných na odpadové hospodárstvo - na 0,023.- eur/liter ($0,023 \cdot 30,126 = 0,693$.- Sk/liter). Táto výška poplatku je aktuálna aj v súčasnej dobe a je zmluvou o spolupráci medzi Mestom Žiar nad Hronom a Technickými službami – Žiar nad Hronom, a.s. garantovaná na ďalších 6 rokov.

V rokoch 2009 – 2011 bol zrealizovaný za temer 3,3 mil. eur projekt „Intenzifikácia separovaného zberu“, spolufinancovaný z kohézneho fondu EÚ a štátneho rozpočtu, v rámci

ktorého mesto dobudovalo stojiská a získalo novú modernú zvozovú a manipulačnú techniku na narábanie s triedenými zložkami.

V rokoch 2009 – 2012 bol taktiež zrealizovaný projekt „Uzatvorenie a rekultivácia Skládky odpadov Horné Opatovce“ v hodnote 3,6 mil. eur, spolufinancovaný z operačného programu životné prostredie. Realizáciou tohto projektu sa mesto vysporiadalo s ekologickou záťažou, vytváranou odstavenou skládkou odpadov.

Od roku 2009 sa z operačného programu životné prostredie postupne realizuje najväčší projekt mesta „Centrum zhodnocovania odpadov“, v celkovej hodnote skoro 20 mil. eur. Po jeho ukončení a nábehu v druhej polovici roku 2014, bude v podmienkach mesta vytvorený na stredoeurópske pomery unikátny systém nakladania s odpadmi od jeho separovaného zberu, cez materiálové a energetické zhodnocovanie až po uloženie na skládku inertného materiálu, ktorý už nebude vytvárať ekologické riziká a záťaže.

V novembri 2012 došlo v systéme s nakladaním s odpadmi k jednej zásadnej zmene – pôvodného majoritného akcionára spoločnosti Technické služby – Žiar nad Hronom, a.s. firmu TATRA REAL, a.s. nahradil nový majoritný akcionár firma T+T, a.s. Nový majoritný akcionár po prevzatí spoločnosti bezodkladne pristúpil k radikálnym zmenám vo vedení a štruktúre spoločnosti, zabezpečil finančné prostriedky na vyrovnanie záväzkov technických služieb voči najväčším štátnym a súkromným veriteľom, čím prakticky zachránil spoločnosť pred bankrotom. Je potrebné aj na tomto mieste zdôrazniť, že zmenu akcionára a všetky ozdravné opatrenia firma T+T, a.s. zvládla na tak vysokej profesionálnej úrovni, že poplatníci mesta nezaregistrovali žiadne ani dočasné zhoršenie fungovania systému nakladania s odpadmi. Naopak môžeme konštatovať, že situácia sa prakticky okamžite zastabilizovala a rýchlymi tempami boli odstraňované najvypuklejšie nedostatky a potenciálne riziká pre normálne fungovanie firmy.

V podmienkach takto nastaveného a fungujúceho systému odpadového hospodárstva boli v mestom Žiar nad Hronom za rok 2012 dosiahnuté nasledovné výsledky:

1. Celkovo bolo vyzbieraných 4.879,46 ton odpadu, z ktorých 3.338,26 ton bolo uložené na skládku odpadov (zmesový komunálny odpad, objemný odpad, odpad z čistenia ulíc, nebezpečný odpad, šatstvo) a 1541,20 t tvorili triedené zložky, ktoré boli ďalej zhodnotené:
 - 476,48 t biologicky rozložiteľných odpadov (zelený odpad – konáre, tráva)
 - 300,85 t plasty
 - 16,61 t kovy
 - 101,53 t elektrické a elektronické zariadenia, batérie a akumulátory, žiarivky
 - 220,86 t sklo
 - 332,62 t papier a lepenka
 - 88,96 t pneumatiky
 - 3,29 t jedlý olej z domácností

2. Pri prepočte na jedného obyvateľa (v roku 2012 bolo evidovaných 19.151 obyvateľov) to činilo 254,79 kg odpadu, z nich 174,31 kg bolo uložené na skládku a 80,48 kg bolo zhodnotené materiálovo, alebo energeticky.
3. Pri dňoch jarnej a jesennej čistoty bolo vyzbieraných spolu 375,61 t odpadov a z čiernych skládok bolo zlikvidovaných 12,51 t odpadov.

Pre porovnanie s predchádzajúcim obdobím a okolitým svetom privádzame nasledovnú tabuľku:

Produkcia odpadu na obyvateľa/rok v kg

	2009	2010	2011	2012
EU (27)	509	507	503	:
Slovensko	322	333	327	:
BB kraj	262	271	268	:
Žiar nad Hronom	278,08	295,59	309,88	254,79

Množstvo skládkovaného KO na obyvateľa/ rok v kg

	2009	2010	2011	2012
EU (27)	192	187	179	:
Slovensko	249	260	245	:
BB kraj	229	229	222	:
Žiar nad Hronom	240,26	224,89	228,10	174,31

Množstvo zhodnoteného (materiálovo, energeticky, kompostovaním) KO na obyvateľa/rok v kg

	2009	2010	2011	2012
EU (27)	302	304	306	:
Slovensko	63/59	67/63	78/66	:
BB kraj	25	38	36	:
Žiar nad Hronom	39,75	70,71	82,52	80,48

Z uvedených údajov je zrejmé, že mesto Žiar nad Hronom patrí už dlhšiu dobu v rámci Slovenska k špičke v oblasti zhodnocovania odpadov, no potenciál vytvorený terajším systémom nakladania s odpadmi je už prakticky vyčerpaný. Ďalší razantný pokrok môže nastať až po spustení Centra zhodnocovania odpadov s jeho mechanickou úpravou, modernými dotriedňovacími zariadeniami, bioplynovou stanicou a gasifikáciou, ktoré dajú možnosť spracovávať komunálny odpad na európskej úrovni a s európskymi číslami.

Na jednej strane môže byť mesto právom hrdé na výsledky, ktoré za 8 rokov dosiahlo v oblasti nakladania s odpadmi, na materiálno- technickú základňu ktorá aj s pomocou prostriedkov z operačného programu životné prostredie bola vybudovaná a ešte sa stále dobudováva, na fungujúci systém, na komfort služieb pre obyvateľov a jasnú perspektívu do budúcnosti. Na druhej strane sa však musíme zaoberať aj otázkou, koľko prostriedkov toto

mesto, jej obyvatelia a podnikatelia každoročne na prevádzkovanie tohto systému vynakladajú, či už priamo cez poplatky, alebo z mestského rozpočtu.

Pre rok 2012 prevádzkové náklady na odpadové hospodárstvo (mimo spolufinancovania projektov) činili 1.210.284.- eur, čo pri celkovom množstve spracovaného odpadu (zhodnoteného, zneškodneného, uloženého) 4.879,46 t predstavuje náklady 248,04.- eur/t odpadu, alebo 63,20.- eur/obyvateľa. Na poplatkoch bolo vyzbieraných 692.438.- eur (448.986 .- eur bytové domy, 211.240.- eur podnikatelia, 32.212.- eur rodinné domy), čo predstavuje 57,2 % reálnych nákladov na odpadové hospodárstvo a v priemere (očistené od poplatkov podnikateľov) 25,13.- eur / obyvateľa, príjem z ekologického poplatku za uloženie odpadov v katastri mesta (ZSNP SPO, s.r.o.) činil 374.050 eur.

Je potrebné otvorene povedať, že uvedené prevádzkové náklady na jednu tonu spracovaného odpadu, alebo na jedného obyvateľa vysoko prekračujú slovenské pomery. Oproti porovnateľným mestám sú naše náklady o 30 až 100 % vyššie. V prípade, že by sme nemali v katastri nášho mesta skládku ZSNP SPO, by bola potreba sanovať náklady na odpadové hospodárstvo z mestského rozpočtu oveľa citeľnejším problémom ako je dnes. Prezentované pomerné čísla bez hlbšej analýzy priamo nič nehovoria o efektivite v nakladaní s odpadmi. Sú ovplyvnené viacerými objektívnymi faktormi – investíciou do budúcnosti s predimenzovanými kapacitami zvozových, manipulačných a technologických zariadení, snahou o kvalitné separovanie zložiek, nízkou cenou druhotných surovín atď.

Absolútne číslo – 1.210.284 eur - vynaložených na prevádzkovanie odpadového hospodárstva v Žiari nad Hronom v roku 2012 je však pre nás imperatívom na optimalizáciu tohto systému, využitie všetkých rezerv a odstránenie všetkých nedostatkov, tak aby sme náklady na doterajšiu prevádzku odpadového hospodárstva v roku 2013 citeľne znížili. Táto požiadavka je o to aktuálnejšia, že v druhej polovici roku 2013 plánujeme začať so zberom biologicky rozložiteľných kuchynských a reštauračných odpadov, ktorý bude pre mesto objektívne znamenať ďalšie prevádzkové náklady.